

ZAKŁAD KONSTRUKCJI i DYNAMIKI MASZYN
INSTYTUT TECHNIKI UKW

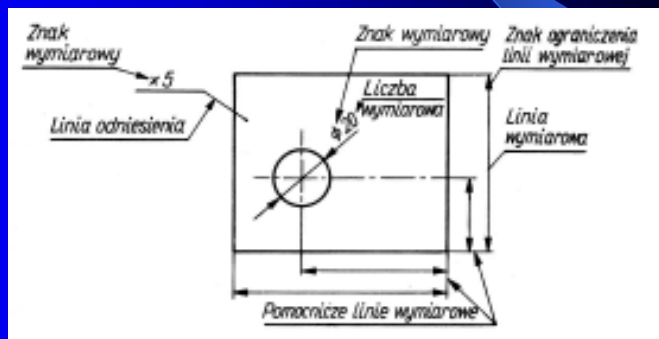
Przedmiot: GRAFIKA INŻYNIERSKA

WYMIAROWANIE

Wymiarowanie - PN-ISO 129:1996

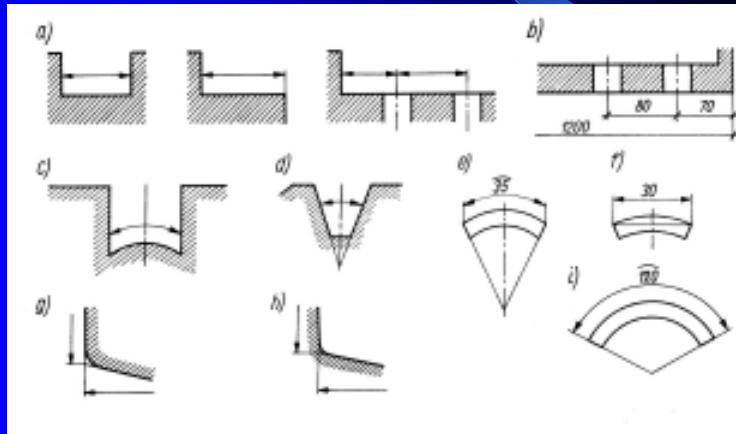
Wymiar rysunkowy to wartość liczbowa wyrażona w określonych jednostkach, której formę graficzną stanowi zespół linii, znaków i liczb

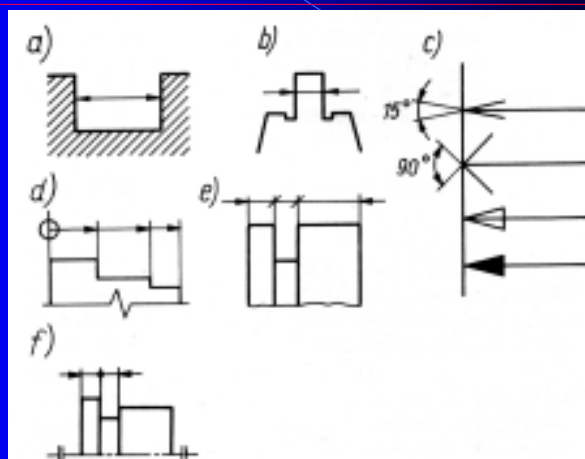
Linie wymiarowe

- linie cienkie ciągle zakończone znakami ograniczenia

- umieszcza się je w odległości nie mniejszej niż 10mm od linii zarysu przedmiotu i 7mm od równoległej linii wymiarowej

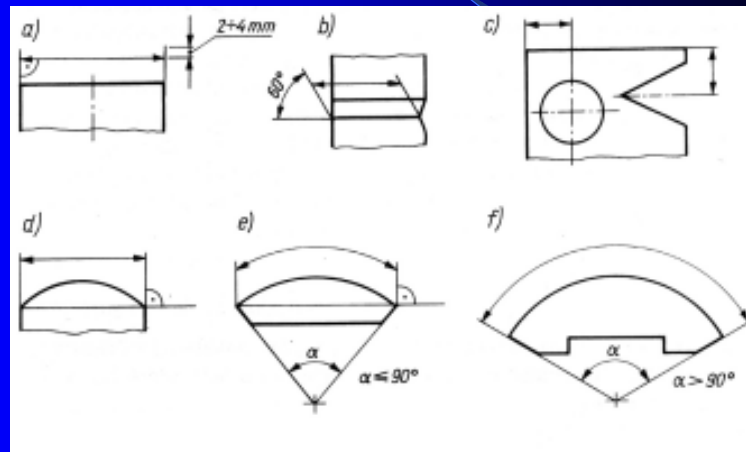
Znaki ograniczenia linii wymiarowych

Linie wymiarowe: a) ze strzałkami wewnątrz, b) ze strzałkami na zewnątrz, c) kształt grota, d) początek linii wymiarowej, e) ukośne kreski zastępujące groty, f) kropka zastępująca dwa groty

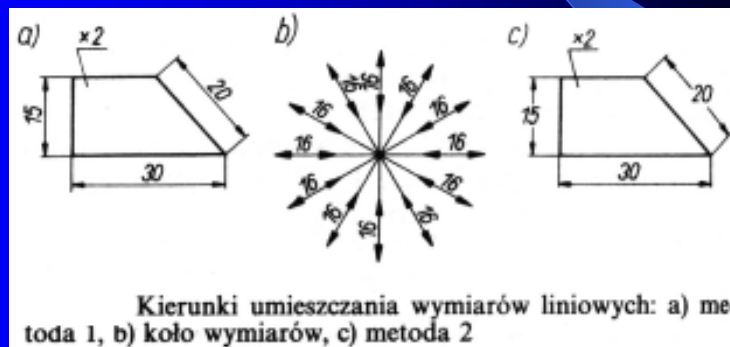
Pomocnicze linie wymiarowe

– ciągłe linie cienkie, będące albo przedłużeniami linii rysunku, albo stycznymi do nich.

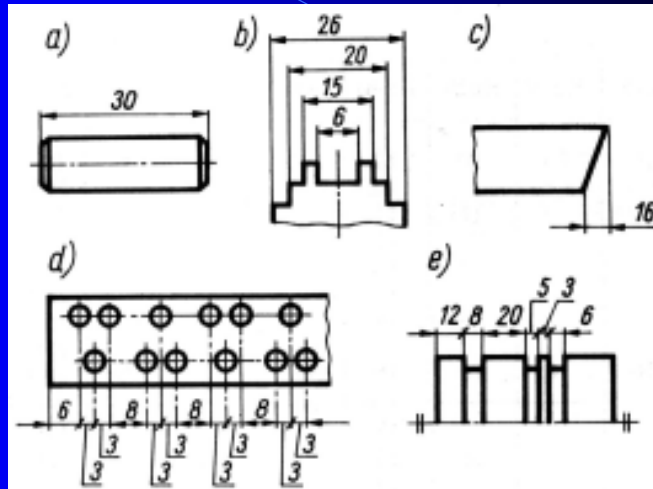

Liczby wymiarowe

- wyrażają długości wymiarów w milimetrach z pominięciem przy liczbie skrótu mm.
- wartości kątów podaje się w stopniach, minutach i sekundach kątowych
- należy je umieszczać nad liniami wymiarowymi,
- nie powinny być przecięte żadnymi liniami,

Umieszczanie liczb wymiarowych

Umieszczanie liczb wymiarowych: a), b) nad linią wymiarową, c) nad przedłużeniem linii wymiarowej, d), e) częściowo nad liniami odniesienia

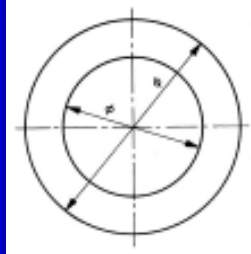
Znaki wymiarowe

Znaki wymiarowe				
Lp.	Znak	Nazwa znaku	Przykład zapisu	Znak wymiarowy stosuje się
1	∅	średnica	∅ 100	zawsze przy wymiarowaniu ¹⁾ elementów okrągłych, kołowych
2	R	promień	R50	zawsze przy wymiarowaniu promieni łuków
3	□	kwadrat	□ 40	zawsze przy wymiarowaniu ¹⁾ elementów kwadratowych
4	∠	kąt w nazwie n – kąt	6 ∠ 17	zawsze przy wymiarowaniu wielokątów foremnych o parzystej liczbie boków, oprócz kwadratu
5	SR		R50	zawsze przy wymiarowaniu powierzchni kulistych (pełnych lub ich części)
6	S∅	średnica kuli	S ∅ 50	przy wymiarowaniu średnicy kuli
7	x	grubość (długość) przedmiotu przedstawionego w jednym rzucie	x 5	przy wymiarowaniu przedmiotów, których główny kształt można odwzorować w jednym rzucie
8	∠	pochylenie powierzchni	∠ 1:100	przy wymiarowaniu powierzchni nachylnych zwłaszcza pod małym kątem
9	○	długość rozwinięcia	○ 300	przy wymiarowaniu przedmiotów wygiętych po wyprostowaniu lub w rozwinięciu
10	—	długość łuku	100	przy wymiarowaniu długości łuku (nie mylić z cięciwą ani promieniem!)

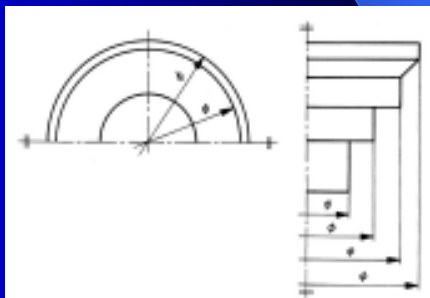
¹⁾ znak średnicy i kwadratu można pomijać, jeżeli kształt jest wyraźnie widoczny

Wymiarowanie średnic okręgów współśrodkowych

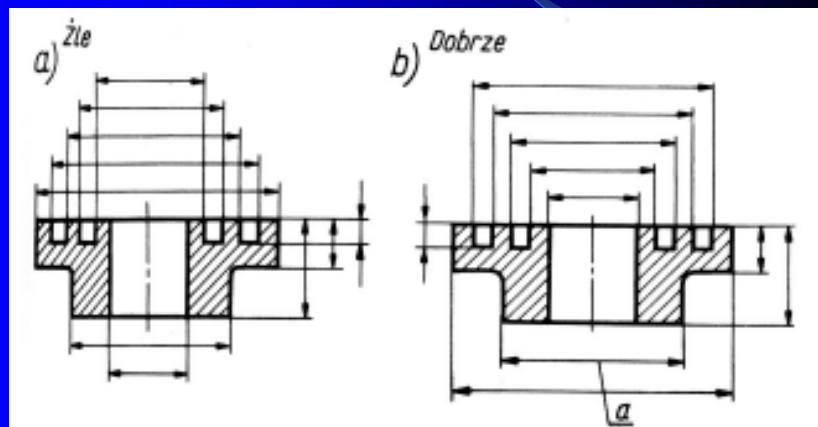
Zalecane wymiarowanie
średnic okręgów współśrodkowych

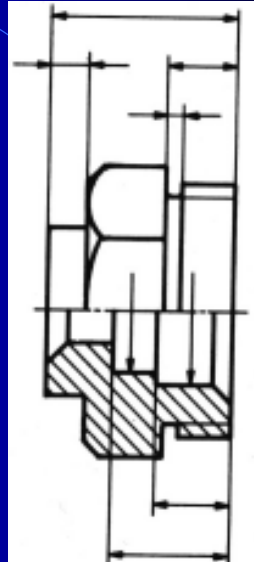
Dopuszczalne wymiarowanie
średnic okręgów współśrodkowych

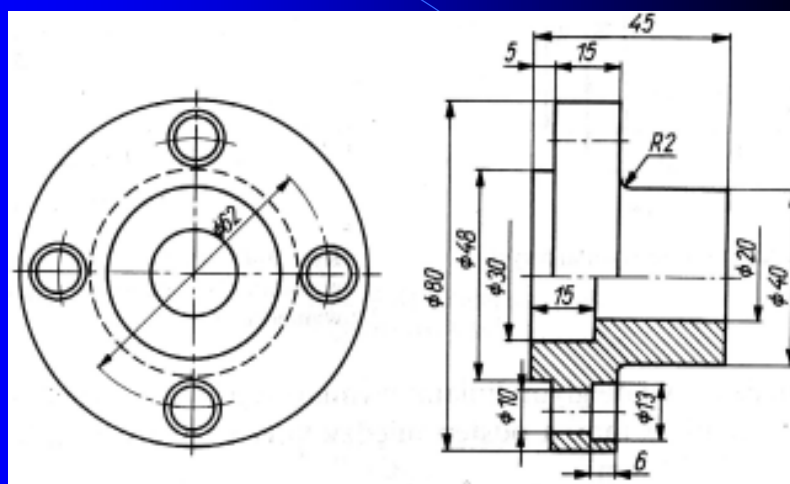
Wymiarowanie średnic okręgów współśrodkowych

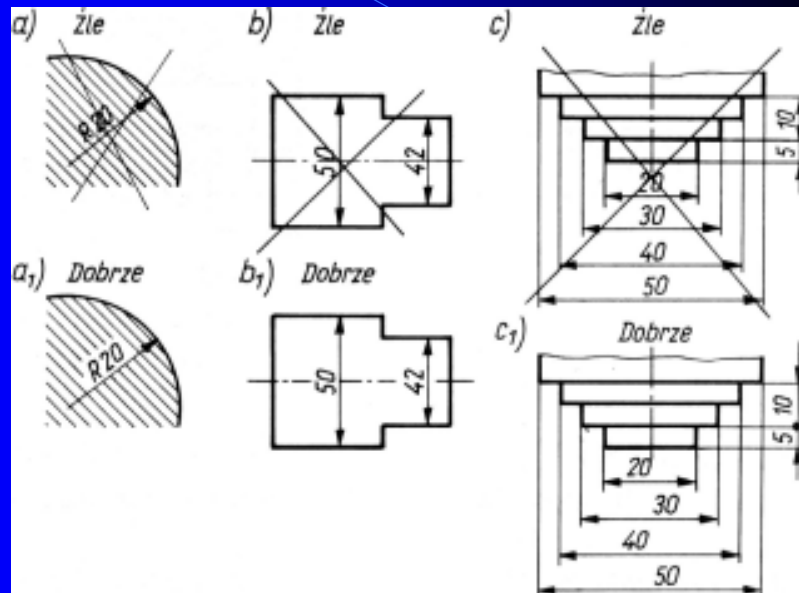
Rozmieszczanie wymiarów zewnętrznych i wewnętrznych przedmiotu

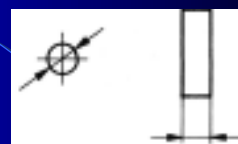
Prawidłowe umieszczenie linii wymiarowych

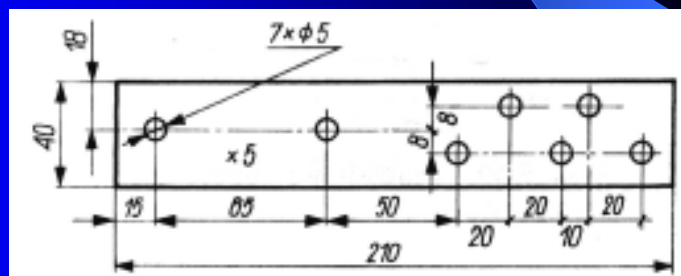
Prawidłowe podawanie liczb wymiarowych

Małe wymiary

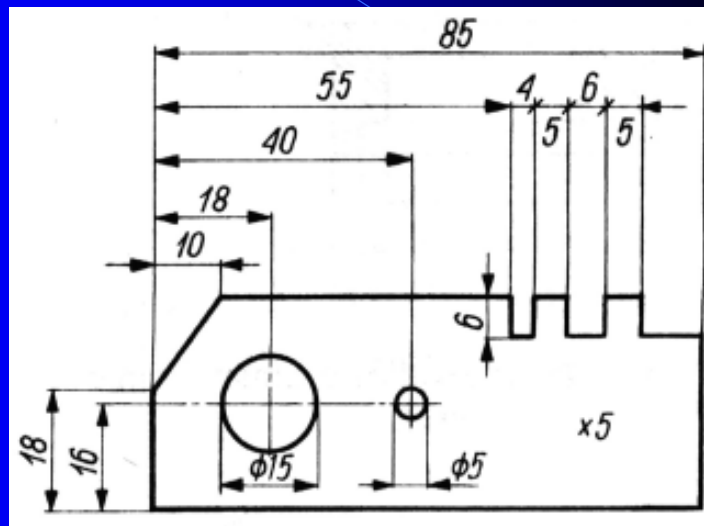

Umieszczanie grotów przy podawaniu małych wymiarów

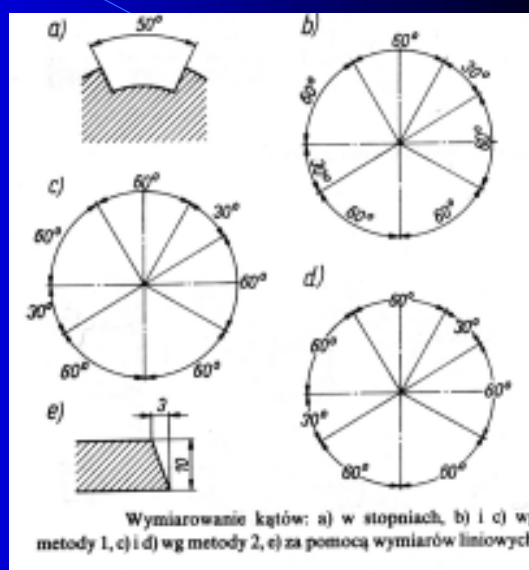

Umieszczanie liczb wymiarowych drobnych wymiarów

Małe wymiary

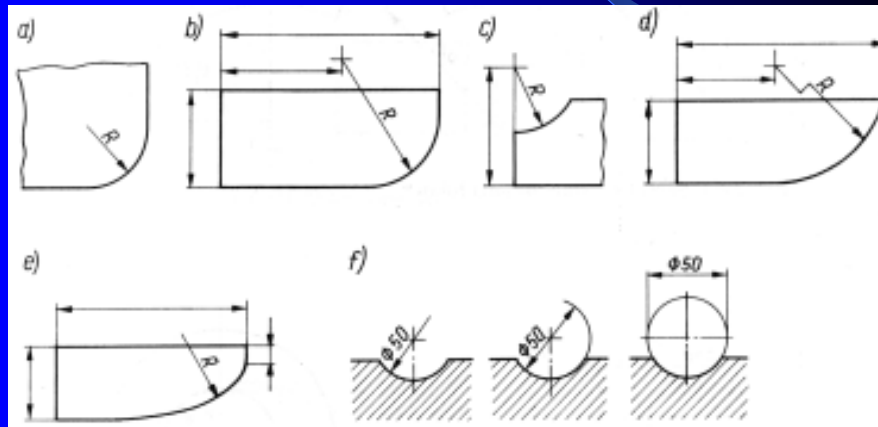

Wymiarowanie kątów

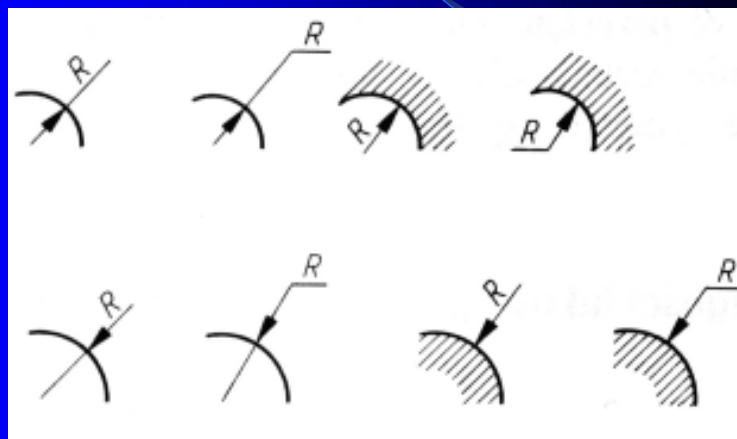

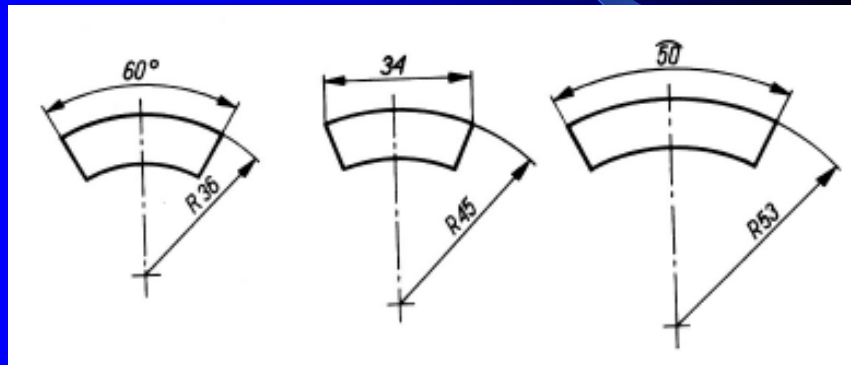
Wymiarowanie łuków

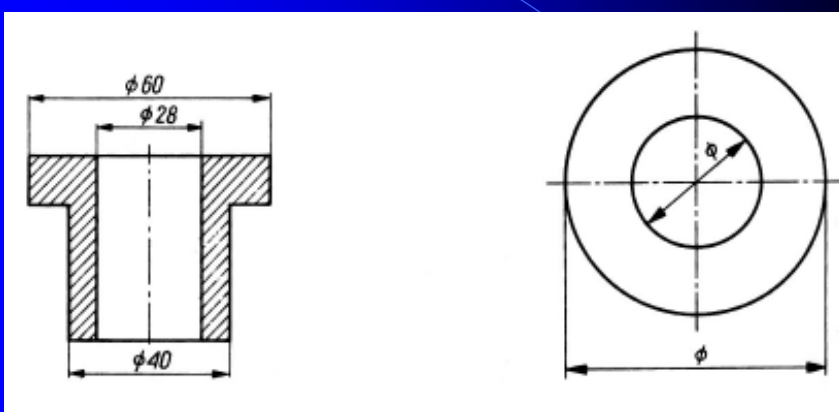
Wymiarowanie małych promieni łuków

Sposoby wymiarowania łuków

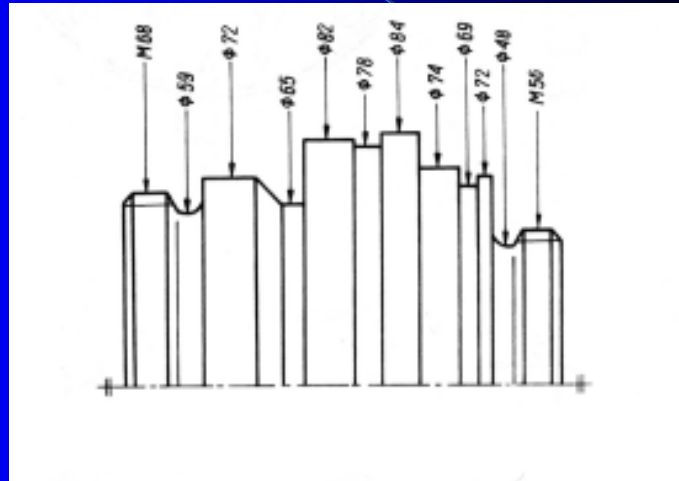
Wymiarowanie średnic

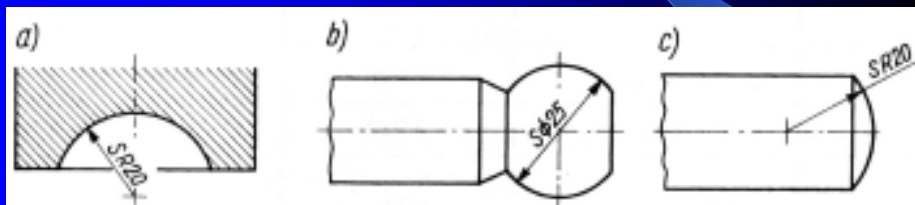
Wymiarowanie średnic w płaszczyźnie równoległej do osi symetrii

Wymiarowanie średnic w płaszczyźnie prostopadłej do osi symetrii

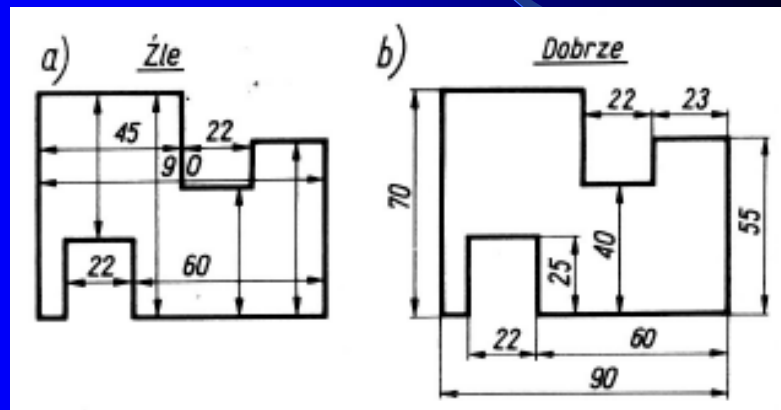
Wymiarowanie średnic

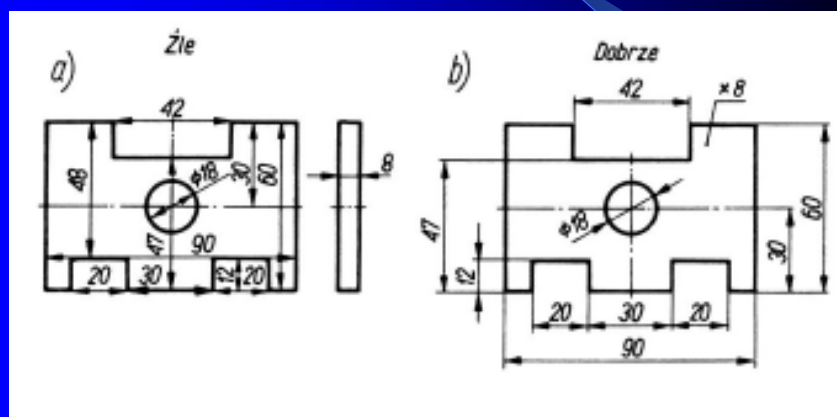
Wymiarowanie powierzchni kulistych

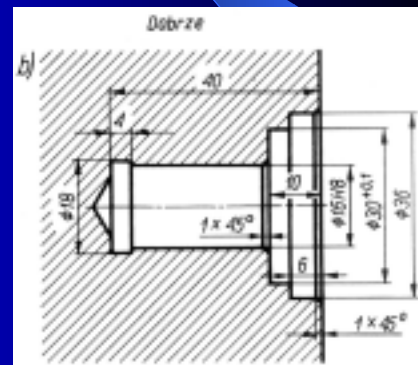
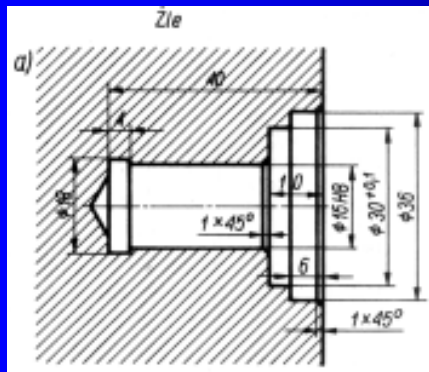
Przykłady

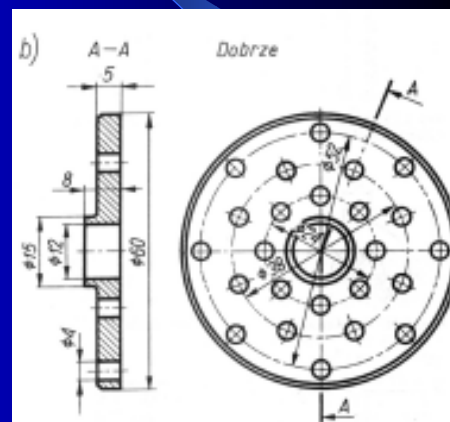
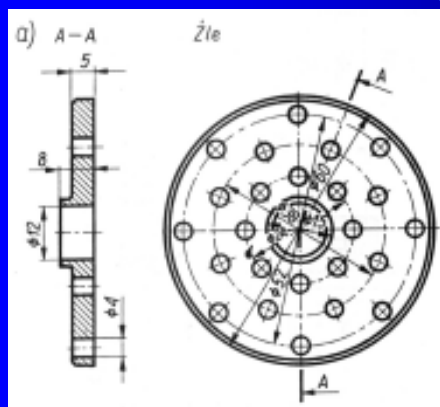
Przykłady

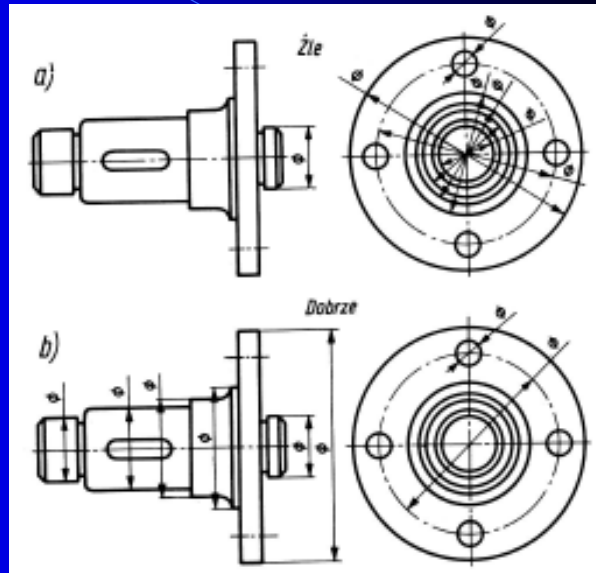
Przykłady

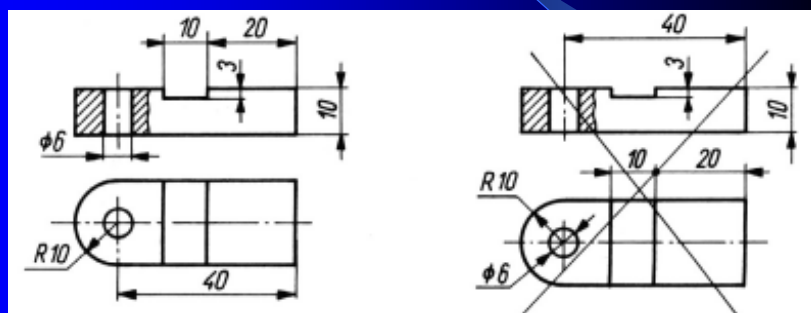
Przykłady

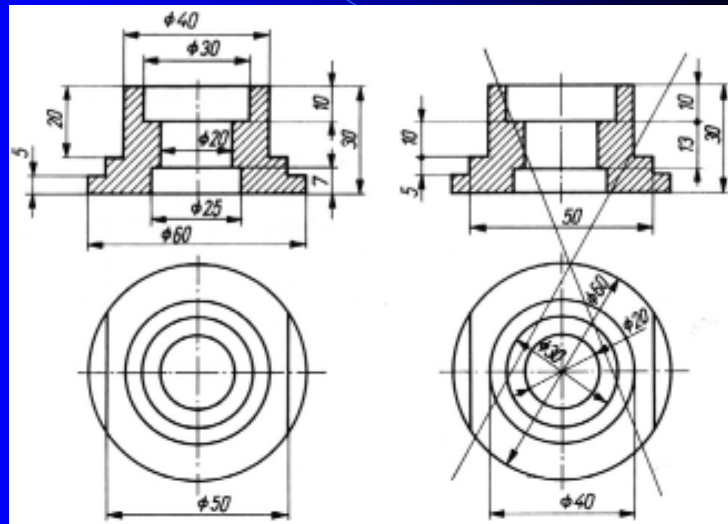
Przykłady

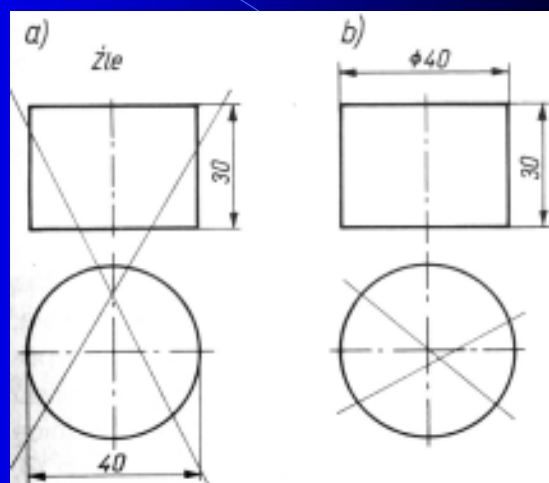
Przykłady

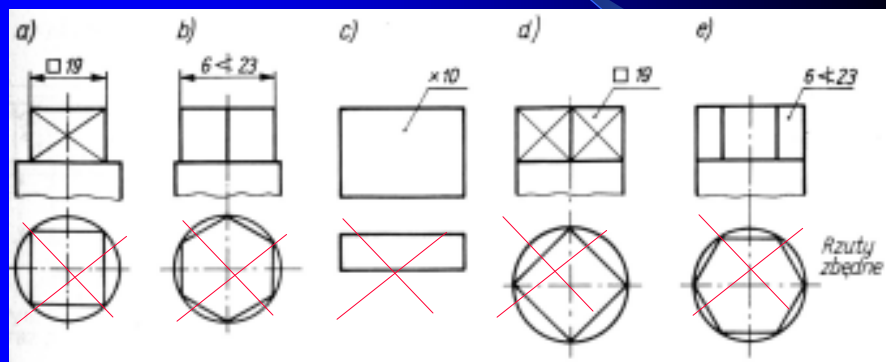
Przykłady

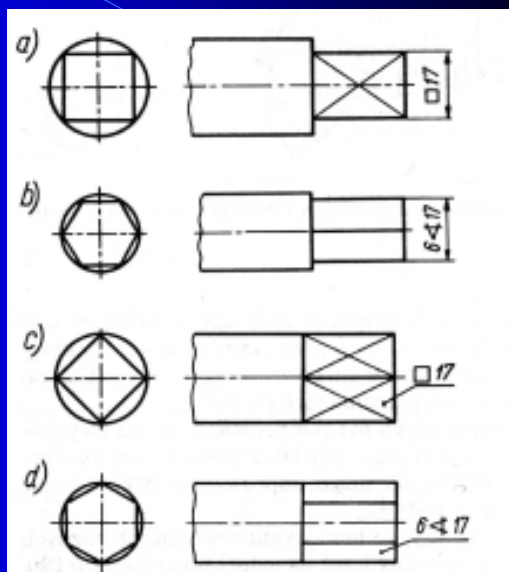
Przykłady

Przykłady

Wymiarowanie przekrojów kwadratowych i sześciokątnych

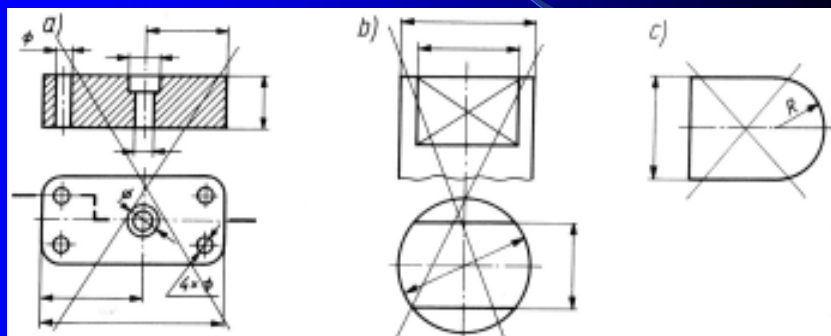

Porządkowe zasady wymiarowania

- Zasada niepowtarzania wymiarów
- Zasada pomijania wymiarów oczywistych:
- Zasada grupowania wymiarów

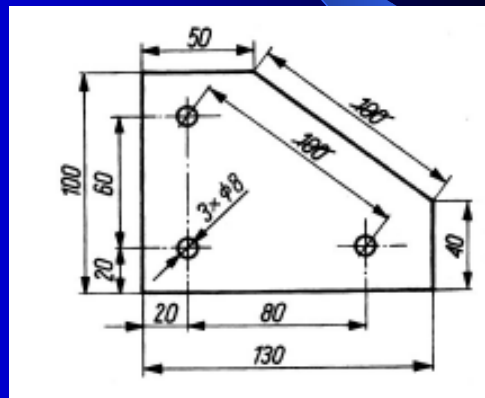
Zasada niepowtarzania wymiarów

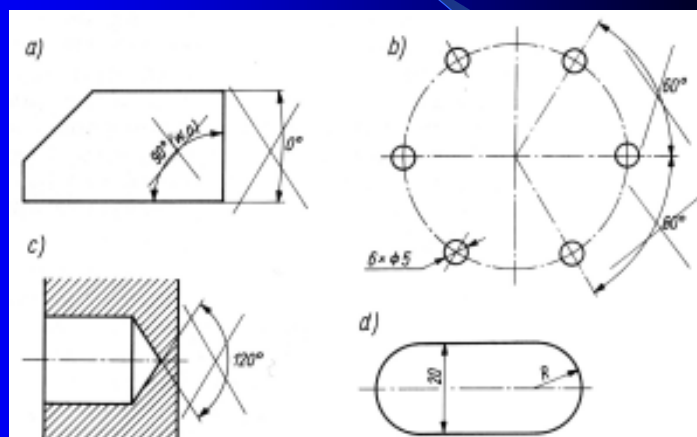
Naruszenie zasad niepowtarzania wymiarów

Zasada pomijania wymiarów oczywistych

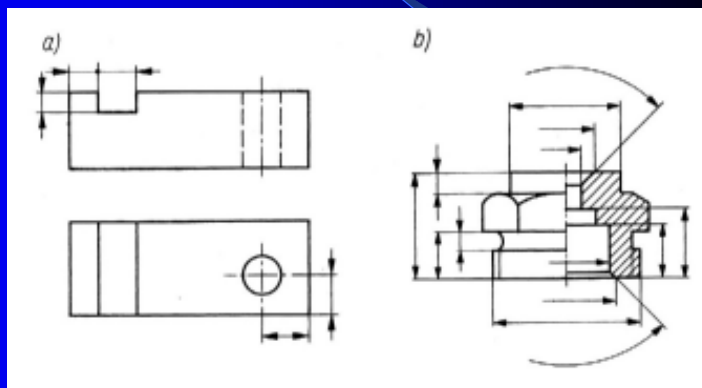
- pomijanie wymiarów kątowych wynoszących 0° lub 90°
- pomijanie wymiarów elementów symetrycznie rozmieszczonych w stosunku do osi symetrii
- pomijanie wymiarów zbędnych, wynikających z innych wymiarów

Zasada pomijania wymiarów oczywistych

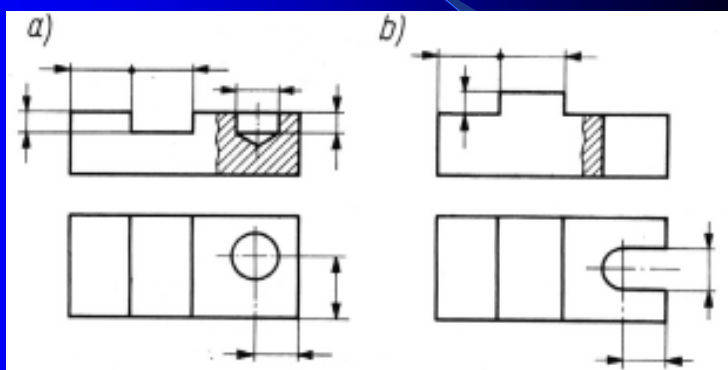

Zasada grupowania wymiarów

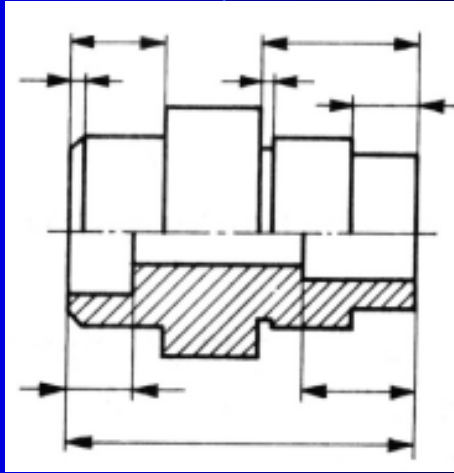
Wymiarowanie z poszanowaniem zasady grupowania wymiarów

Zasada grupowania wymiarów

Wymiarowanie z poszanowaniem zasady grupowania wymiarów

Zasada grupowania wymiarów

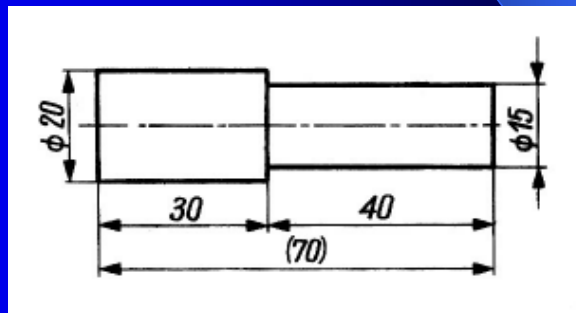
Wymiarowanie z poszanowaniem zasady grupowania wymiarów

Zasady wynikające z potrzeb konstrukcyjnych i technologicznych

- Zasada otwartych łańcuchów wymiarowych
- Zasada wymiarowania od baz wymiarowych

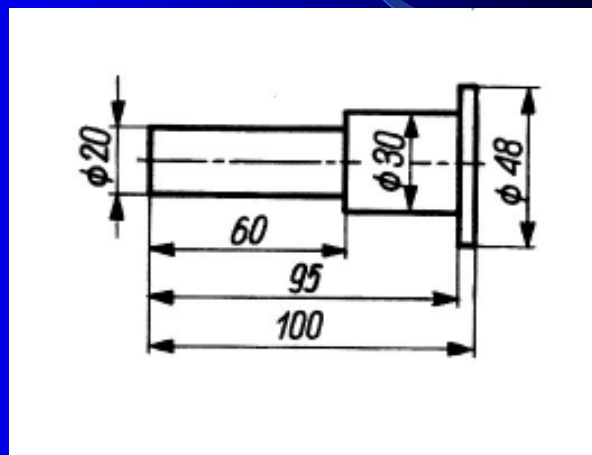
Zasada otwartych łańcuchów wymiarowych

Łańcuch wymiarowy jest to zespół wymiarów (ogniw łańcucha) określających położenie elementów geometrycznych przedmiotu, tworzących wraz z wymiarem wypadkowym obwód zamknięty

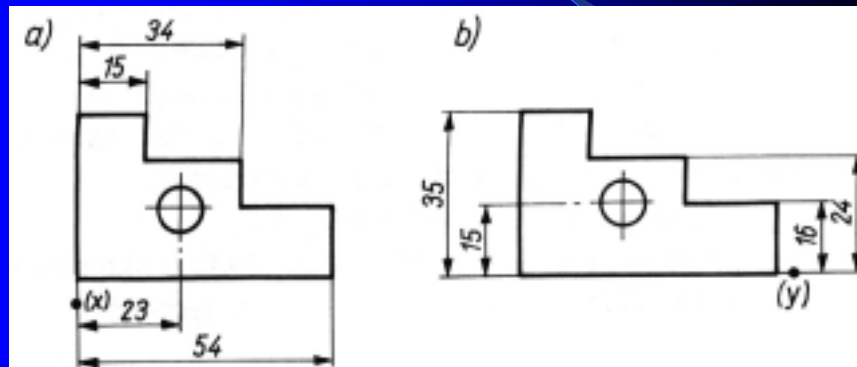

Zasada wymiarowania od baz wymiarowych

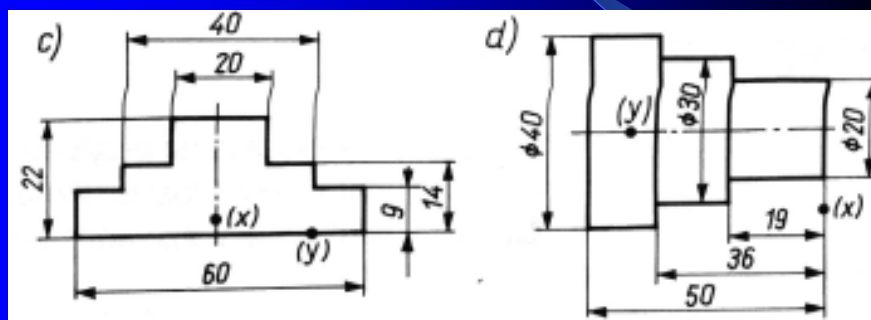
Baza wymiarowa jest to element geometryczny przedmiotu (płaszczyzna, krawędź, oś symetrii lub punkt), względem którego określa się położenie innych elementów geometrycznych przedmiotu

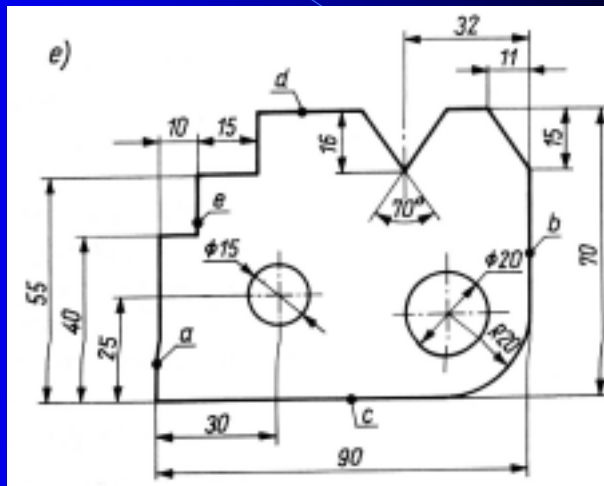
Zasada wymiarowania od baz wymiarowych

Zasada wymiarowania od baz wymiarowych

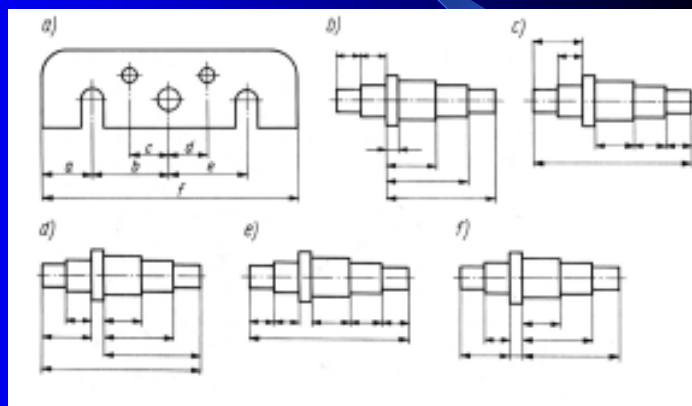
Zasada wymiarowania od baz wymiarowych

Wymiarowanie w układzie mieszanym

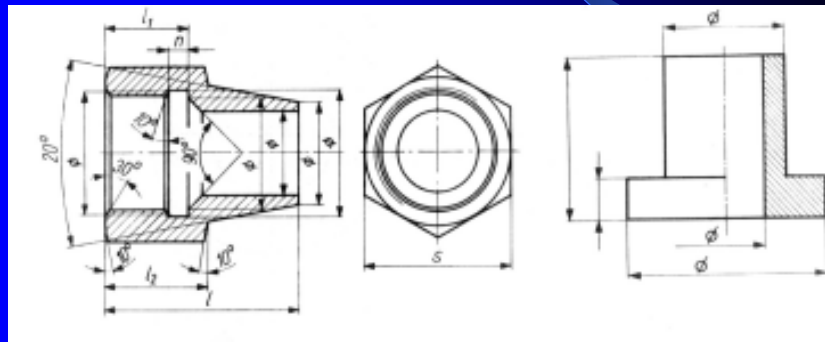
Sposoby wymiarowania:

- Wymiarowanie w układzie szeregowym (wymiarowanie łańcuchowe)
- Wymiarowanie w układzie równoległym (od jednej bazy wymiarowej)
- Wymiarowanie w układzie mieszanym

Wymiarowanie w układzie mieszanym

Przykłady wymiarowania

Przykłady wymiarowania

